

MONUS KATALIN

“Nemcsak nézni, hanem látni is kell”¹ Kulcsszavak: *Kirándulásszervezés; idegenvezetés; kommunizmus*

KOVÁCS MÓZES legutóbb megjelent kötete az *Útinaplóm* címet viseli, mely már lelegején utal a tartalmára. A könyv a szerző utazásait tartalmazza 1958-tól napjainkig, sajátos stílusban elbeszélve. A könyvben az utazások nem egyszerű időrendi sorrendbe rendezett történetek, hanem színes, élvezetes, ugyanakkor hiteles élménybeszámolók. A szerző saját célra készített feljegyzéseket az utazásairól, hogy később kedves emlékként lapozgathassa őket. Ezek a feljegyzések segítettek, hogy bámulatos pontossággal felidézze az egykori utazások részleteit.

Az első fejezet a szerző belföldi kirándulásait gyűjti össze. A kirándulások lebonyolításán kívül tartalmazza azok előkészületeit is, amelyeket gyakran váratlan fordulatok tesznek érdekessé. A különböző utazások leírása előtt meg van jelölve azok útvonala, a végén pedig az út teljes hossza. Ezek az utazások országunk különböző látványosságait veszik célba valóságként mutatják be, hogyan lehet ilyen hosszú utazásokat tenni egy „megbízható” Trabant autóval.

A második részben, egy olyan kirándulás kapott helyet, amelyet a szerző tanárként szervezett, és amelyen a szovétai középiskola diákjai, valamint néhány tanár vett részt. A kirándulás pénzbe került, amelyre a lehető legkreatívabb módokon gyűjtöttek pénzt tanárok és diákok egyaránt: támogatásokat szereztek, ócskavasat gyűjtöttek, bulikat tartottak és tombolát árusítottak, majd a tombola árát betették a kirándulás alapba. Ezek az őszinte részletek azok, amelyek élvezetessé teszik a könyvet és igazolják azt a mondást, hogy a valóság sokszor felülmúlja a fikciót. Olyan helyeket vett célba, mint a már legendává vált Ada Kaleh szigete. Az utazás állomásai és a kalandok egy kellemes pikareszk élményt kelthetnek, ugyanakkor dokumentum értékkel rendelkeznek.

A harmadik és negyedik nagy egység a szerző külföldi utazásait tartalmazza gépkocsival. Ezek az utazások az akkori körülmények között akár vakmerőségek is nevezhetőek, hiszen akkor nem volt minden sarkon autószerelv, mint manapság és az autók sem voltak olyan minőségűek, mint ma. Akadályok túcatjait kellett leküzdeni azoknak, akik külföldre akartak utazni: nehezen lehetett megszerezni az útleveleket, meghívóleveleket kellett szerezni külföldről, részletes leírásokat kellett készíteni a tervezett tevékenységekről, valuta készletet kellett vinni, a határokon való átkelés kész rémálom volt, a csomagokat minden átkelőnél átvizsgálták.

Az ötödik fejezet a szerző csoportos buszos külföldi utazásait foglalja magába, amelyek már biztonságosabb körülmények között zajlottak a nem túl távoli múltban. Ezek a kirándulások kevesebb szervezést igényeltek, kevesebb stresszel jártak, így több energia maradt a helyszínek megfigyelésére. A hatodik fejezet vonatos kirándulásokat foglal magába, a hetedik egy 1977-es repülőutat Magyarországra, a nyolcadik egy bécsi utat, a kilencedik egy budapesti látogatást.

Az utazások leírásai ízelítőt adnak a Szovjetunió országaiban élő emberek utazási lehetőségeiről. Bemutatják, mennyire nehéz volt eljutni külföldre és hazatéréskor, milyen elszámolást kellett tartani, az akkori hatalom megbízott szervének, a Securitate-nak. Nem elhanyagolható az a pontosság sem, amivel a szerző bemutatja a meglátogatott helyszíneket és az általuk keltett benyomásokat, hangulatokat. Minden helyszín leírásához csatlakozik egy kis ismertető – amely pontos történelmi adatokat foglal magába – és gyakran több humoros, tanulságos, igaz történet is.

A könyvben leírt utazások a kor által kínált legmodernebb, fekete-fehér fotókkal vannak illusztrálva, majd a későbbi utazások képei, már jó minőségű fotói, a könyv végén egy színes mellékletbe vannak összegyűjtve. A beszámolók a szerzőtől megszokott érthető, komoly, ugyanakkor könnyed humorú nyelvezettel vannak leírva. Ezek a beszámolók megtanítják értékelni a mostani utazás szabadságát és kényelmét, ízelítőt adnak nekünk távoli helyekről és egy elmúlt rendszer furcsaságairól. A kötetben ötvöződik a földrajz és az élő történelem.

„Határozott véleményem, hogy szükség van az utazásokra, a kirándulásokra... Nem elég csak nézni, hanem látni is kell, azaz szükség van az ismeretek bővítésére, a megismerésre.” – írja a szerző.

Abandoned - 72cm x 67cm, olaj-farost, 2007

Jegyzetek

1. Kovács Mózses: *Útinaplóm 1958-2008. Öt évtized barangolásai itthon és Európában*. Infoprint Kiadó, Székelyudvarhely, 2009.

Lelet - 140cm x 90cm, olaj-vászon, 2008